

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1958-1959.

SÉANCE DU 3 FÉVRIER 1959.

Rapport de la Commission de la Justice chargée d'examiner la proposition de loi relative aux droits de la femme mariée.

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1958-1959.

VERGADERING VAN 3 FEBRUARI 1959.

Verslag van de Commissie voor de Justitie, belast met het onderzoek van het wetsvoorstel betreffende de rechten van de gehuwde vrouw.

Présents : MM. ROLIN, président; ANCOT, CAMBY, CUSTERS, DE BAECK, DERBAIX, DUA, LAGAE, LIGOT, NEYBERGH, NIHOUL, OBLIN, ORBAN, Mme VANDERVELDE, MM. VAN OUDENHOVE, VAN REMOORTEL, VERMEYLEN et Mme CISELET, rapporteur.

MESDAMES, MESSIEURS,

Cette proposition, due à l'initiative de MM. Van Laeys, Derbaix, Vandenberghe et Versé, ne comporte qu'une seule disposition, tendant à l'abrogation des articles 1449, 1536 et 1576 du Code Civil.

Les auteurs de la proposition la justifient en ces termes :

« Par la loi du 30 avril 1958 relative aux droits et devoirs respectifs des époux, le législateur a abrogé l'article 1538 du Code civil dans le but d'autoriser la femme mariée sous le régime de la séparation de biens, à disposer de ses immeubles sans le consentement de son mari ou, à son refus, sans devoir être autorisée par justice.

» Le législateur ayant cependant maintenu, ou plutôt oublié d'abroger l'article 1449 du Code civil, il semblerait qu'il n'en serait pas de même en cas de séparation de biens judiciaire. La suppression de l'article créera une situation nette.

« Il en est de même de l'article 1576 relatif aux biens paraphernaux.

» Quant à l'article 1536, il vaut mieux l'abroger pour éviter toute interprétation erronée, faisant supposer que la femme séparée de biens ne pourrait faire seule sans autorisation que les actes d'administration. »

* * *

R. A 5583.

Voir :

Document du Sénat :

13 (Session Extraordinaire de 1958) : Proposition de loi.

MEVROUWEN, MIJNE HEREN,

Dit initiatiefvoorstel van de hh. Van Laeys, Derbaix, Vandenberghe en Versé bevat slechts een enkele bepaling, en deze strekt tot opheffing van de artikelen 1449, 1536 en 1576 van het Burgerlijk Wetboek.

De indieners hebben hun voorstel toegelicht als volgt :

« De wet van 30 april 1958 betreffende de wederzijdse rechten en plichten van de echtgenoten heeft artikel 1538 van het Burgerlijk Wetboek opgeheven met het doel de onder het stelsel van scheiding van goederen gehuwde vrouw te machtigen over haar onroerende goederen te beschikken zonder de toestemming van haar man of, indien hij weigert, zonder daartoe door de rechter te zijn gemachtigd.

» Doch de wetgever heeft artikel 1449 van het Burgerlijk Wetboek gehandhaafd of liever vergeten op te heffen, zodat de nieuwe regeling niet toepasselijk schijnt te zijn bij gerechtelijke scheiding van goederen. De opheffing van dat artikel zal een zuivere toestand scheppen.

» Hetzelfde geldt voor artikel 1576, dat betrekking heeft op de parafernale goederen.

» Wat artikel 1536 betreft, het is beter ook dit op te heffen, om te voorkomen dat het verkeerd geïnterpreteerd wordt als zou de van goederen gescheiden vrouw, alleen en zonder machtiging, niet anders dan daden van beheer kunnen verrichten. »

* * *

R. A 5583.

Zie :

Gedr. St. van de Senaat :

13 (Buitengewone Zitting 1958) : Wetsvoorstel.

La loi du 30 avril 1958, comme l'indiquent abondamment les travaux parlementaires, ne constitue que la première partie d'une large réforme qui doit porter non seulement sur les droits et devoirs respectifs des époux (Chapitre VI du Titre V du livre 1er du Code civil) mais également sur le contrat de mariage (Titre V du Livre III du même Code.)

M. le Ministre de la Justice a d'ailleurs fait connaître à différentes reprises son intention de déposer très prochainement le second projet de loi, modifiant les régimes matrimoniaux (Titre V du Livre III du Code civil — « Du contrat de mariage ».)

En attendant que la réforme soit complète, il a paru nécessaire au législateur de maintenir en vigueur les dispositions actuelles sur « le contrat de mariage ». C'est pourquoi l'article 214 nouveau du Code civil précise :

« Le mariage ne modifie pas la capacité civile des conjoints sauf en cas d'application de l'article 476 du Code civil et sous réserve des pouvoirs attribués aux époux au Titre V du Livre III du Code civil. »

Toutefois, le Parlement a estimé que l'on pouvait sans inconvénient, appliquer immédiatement le principe de la pleine capacité juridique à la femme séparée de biens.

Il était donc logique de lui donner le même droit de disposition sur ses immeubles que sur ses meubles.

C'est pourquoi le législateur a abrogé l'article 1538 du Code civil, qui était libellé comme suit :

« Dans aucun cas, ni à la faveur d'aucune stipulation, la femme ne peut aliéner ses immeubles sans le consentement spécial de son mari, ou à son refus, sans être autorisée par justice.

» Toute autorisation générale d'aliéner les immeubles donnée à la femme, soit par contrat de mariage, soit depuis, est nulle. »

EXAMEN DE LA PROPOSITION.

A. *L'article 1449 du Code civil*, dans son alinéa premier, dispose que la femme séparée de corps a le plein exercice de sa capacité civile sans qu'elle ait besoin de recourir à l'autorisation de son mari ou de justice. Mais les alinéas suivants, applicables à la femme séparée de biens seulement, précisent qu'elle n'a que la libre administration de ses biens; si elle peut disposer de son mobilier et l'aliéner (alinéa 3), elle ne peut aliéner ses immeubles sans le consentement du mari ou sans être autorisée en justice à son refus (alinéa 4).

C'est certainement par suite d'une erreur ou d'un oubli que l'article 1449 n'a pas été modifié, car si l'alinéa premier relatif à la séparation de corps

Zoals ruimschoots blijkt uit de parlementaire werkzaamheden, is de wet van 30 april 1958 slechts het eerste deel van een verstrekkende hervorming niet alleen van de wederzijdse rechten en plichten van de echtgenoten (Hoofdstuk VI van Titel V van boek I van het Burgerlijk Wetboek) maar ook van het huwelijkscontract (Titel V van Boek III van hetzelfde Wetboek).

De Minister van Justitie heeft trouwens herhaaldelijk de bedoeling te kennen gegeven om zeer binnenkort het tweede wetsontwerp tot wijziging van de huwelijksstelsels in te dienen (Titel V van Boek III van het Burgerlijk Wetboek, « Huwelijkscontract »).

In afwachting dat deze hervorming in haar geheel klaarkomt, heeft de wetgever het noodzakelijk geacht de huidige bepalingen betreffende het huwelijkscontract te handhaven. Daarom bepaalt het nieuwe artikel 214 van het Burgerlijk Wetboek :

« Het huwelijk wijzigt de burgerlijke bekwaamheid van de echtgenoten niet, behalve in geval van toepassing van artikel 476 en onder voorbehoud van de bevoegdheden aan de echtgenoten toegekend door Titel V van Boek III. »

Het Parlement was evenwel van oordeel, dat het beginsel van de volle handelingsbekwaamheid zonder bezwaar onmiddellijk kon worden toegepast op de van goederen gescheiden vrouw.

Het was dus logisch haar recht van beschikking te verlenen zowel over haar onroerende als over haar roerende goederen.

Daarom heeft de wetgever artikel 1538 van het Burgerlijk Wetboek opgeheven, dat luidde :

« In geen geval, noch krachtens enig beding, kan de vrouw haar onroerende goederen vervreemden zonder de bijzondere toestemming van haar man, of, indien hij weigert, zonder daartoe door de rechter te zijn gemachtigd.

» Elke algemene machtiging om de onroerende goederen te vervreemden, die, hetzij bij het huwelijkscontract, hetzij nadien, aan de vrouw verleend wordt, is nietig. »

ONDERZOEK VAN HET VOORSTEL.

A. *Artikel 1449 van het Burgerlijk Wetboek* bepaalt, in het eerste lid, dat de van tafel en bed gescheiden vrouw het volle genot van haar burgerlijke bevoegdheid heeft, zonder dat zij genoodzaakt is de machtiging van haar man of van de rechter te vragen. Maar de volgende leden, die slechts toepasselijk zijn op de enkel van goederen gescheiden vrouw, bepalen dat deze slechts het vrije beheer van haar goederen heeft; wel kan zij over haar roerende goederen beschikken en ze vervreemden (derde lid), maar zij kan haar onroerende goederen niet vervreemden zonder toestemming van de man of zonder daartoe, op zijn weigering, in rechten te zijn gemachtigd (vierde lid).

Het is zeker bij vergissing of bij vergetelheid dat artikel 1449 niet werd gewijzigd, want al kan het eerste lid betreffende de scheiding van tafel en bed

peut être maintenu, on ne conçoit pas le maintien des alinéas 2, 3 et 4 relatifs à la femme séparée de biens seulement, à la suite de la suppression de l'article 1538 du Code civil.

En effet, il n'y a aucune raison d'accorder une capacité moindre à la femme séparée de biens judiciairement qu'à la femme séparée de biens conventionnellement. Une solution uniforme s'impose ici.

De plus, le maintien de l'article 1449 a provoqué une controverse à laquelle il y a lieu de mettre fin.

Une partie de la doctrine soutient que l'article 1449 du Code civil, qui est toujours en vigueur, est également applicable à la femme séparée de biens par contrat de mariage (*Rechtsk. Weekblad* 1958, n° 6, p. 326, les références y citées par M. le Professeur DELVA, de Gand; DE PAGE, T.X.-V2, n° 1346).

Par contre, M. DONNAY, est enclin à admettre le contraire, à savoir que l'abrogation de l'article 1538 entraîne une capacité complète de disposition au profit de toute femme séparée de biens (*Rec. gén. Enreg.* 1958, n° 7, n° 19979, p. 282).

Votre Commission a cru utile de publier en annexe du présent rapport une question parlementaire posée par M. le Sénateur René George le 25 novembre 1958 et la réponse de M. le Ministre de la Justice. Il est exact que par une décision du 10 juillet 1958 la chambre de notaires de l'arrondissement de Bruxelles a estimé que dans l'état actuel de la législation et en présence des doutes qu'elle suscite, il fallait exiger l'autorisation maritale ou de justice pour toutes aliénations immobilières faites à la requête d'une femme mariée sous le régime de la séparation de biens conventionnelle aussi bien que judiciaire. La Fédération des Notaires prit la même décision le 10 janvier 1959.

Il résulte de ce qui précède que non seulement la logique commande de reconnaître la même capacité juridique à la femme séparée de biens judiciairement et à la femme séparée de biens conventionnellement, mais encore qu'il est devenu nécessaire de mettre fin ainsi à une controverse qui a pour effet de faire échec à la volonté du législateur du 30 avril 1958.

Votre Commission, cependant, a estimé que l'on ne pouvait se contenter d'abroger l'article 1449 du Code civil. Elle vous propose de le modifier.

Il s'agit, en effet, d'une disposition relative aux droits d'administration et de disposition de la femme séparée de biens.

Si le législateur veut étendre ces droits, il est préférable de le faire en termes exprès.

worden gehandhaafd, de leden 2, 3 en 4, betreffende de enkel van goederen gescheiden vrouw kunnen onmogelijk gehandhaafd worden na de opheffing van artikel 1538 van het Burgerlijk Wetboek.

Er is immers geen enkele reden om aan de vrouw die gerechtelijk van goederen is gescheiden, minder bekwaamheid te geven dan aan de vrouw die bij overeenkomst van goederen is gescheiden. In beide gevallen moeten wij dezelfde oplossing aannemen.

Bovendien is, als gevolg van de handhaving van artikel 1449, een betwisting ontstaan, waaraan een einde moet worden gemaakt.

Een gedeelte van de rechtsleer houdt het ervoor dat artikel 1449 van het Burgerlijk Wetboek, dat nog steeds van kracht is, ook geldt voor de vrouw die bij huwelijkscontract van goederen is gescheiden (*Rechtsk. Weekblad* 1958, n° 6, blz. 326, met de aldaar geciteerde verwijzingen van Prof. DELVA van Gent; DE PAGE, deel X-V2, n° 1346).

De h. DONNAY daarentegen is geneigd het tegenovergestelde aan te nemen, namelijk dat de opheffing van artikel 1538 de volledige bekwaamheid tot beschikken medebrengt voor iedere van goederen gescheiden vrouw (*Rec. gén. Enreg.* 1958, n° 7, n° 19979, blz. 282).

Uw Commissie heeft het nuttig geacht, achter aan dit verslag een parlementaire vraag van 25 november 1958 van de Senator René George en het antwoord van de Minister van Justitie op te nemen. Het is juist dat de Kamer van Notarissen van het arrondissement Brussel, bij beslissing van 10 juli 1958, heeft geoordeeld dat, in de huidige stand van de wetgeving en de daaruit ontstane twijfel, de toestemming van de man of de rechter moet worden geëist voor elke vervreemding van onroerende goederen op verzoek van een gehuwde vrouw, zowel wanneer zij bij overeenkomst als wanneer zij gerechtelijk van goederen is gescheiden. Het Verbond van Notarissen kwam op 10 januari 1959 tot hetzelfde besluit.

Hieruit volgt logischerwijze dat niet alleen dezelfde handelingsbekwaamheid moet worden verleend aan de vrouw, hetzij deze gerechtelijk of bij overeenkomst van goederen is gescheiden, maar dat het bovendien noodzakelijk is een einde te maken aan een betwisting die tot gevolg heeft dat tegen de wil van de wetgever van 30 april 1958 wordt ingegaan.

Uw Commissie was evenwel van oordeel dat men zich niet mocht tevreden houden met de opheffing van artikel 1449 van het Burgerlijk Wetboek. Zij stelt u voor, het te wijzigen.

Dit is immers een bepaling in verband met de rechten van beheer en beschikking van de van goederen gescheiden vrouw.

Indien de wetgever deze rechten wenst uit te breiden, zou d't uitdrukkelijk moeten worden verklaard.

B. *Article 1536 du Code civil.*

Cette disposition est libellée comme suit :

« Lorsque les époux ont stipulé par leur contrat de mariage qu'ils seraient séparés de biens, la femme conserve l'entière administration de ses biens meubles et immeubles, et la jouissance libre de ses revenus. »

Les auteurs de la proposition vous proposent l'abrogation de cet article pour éviter toute interprétation erronée faisant supposer que la femme séparée de biens ne pourrait faire seule, sans autorisation, que les actes d'administration.

Il est important pour la femme séparée de biens, comme pour les tiers d'ailleurs, de savoir avec certitude si elle peut disposer librement de ses immeubles, et ceci quelle que soit la source de la séparation de biens (contrat de mariage ou décision judiciaire).

On ne peut qu'approuver l'intention des auteurs de la proposition qui ont voulu supprimer une disposition qui pourrait susciter des interprétations divergentes.

Cependant, il a paru à votre Commission qu'il était préférable de procéder pour l'article 1536 comme pour l'article 1449. En d'autres termes, de ne pas se contenter d'une simple abrogation mais de remplacer la disposition actuelle par un texte clair et précis.

Remarquons d'ailleurs qu'un article 1536 est indispensable, car cette disposition définit les conditions mêmes du régime de la séparation de biens.

C. *Article 1576 du Code civil.*

Les auteurs de la proposition avaient estimé qu'il fallait abroger également cette disposition relative aux droits d'administration, de jouissance et de disposition des biens paraphernaux de la femme mariée sous un régime dotal.

Votre commission ne s'est pas ralliée à cette opinion. Elle a estimé qu'il était préférable de limiter la présente modification législative au seul régime de séparation de biens.

L'article 1576 a donc été maintenu.

Cette décision aura peu de conséquences en pratique, les régimes dotaux étant très rares en Belgique.

Ayant fait droit au but poursuivi par les auteurs de la proposition, Votre Commission a estimé qu'il y avait lieu de la compléter sur deux points afin d'harmoniser toutes les dispositions relatives au régime de la séparation de biens avec les dispositions de la loi du 30 avril 1958.

Aussi vous propose-t-elle tout d'abord d'abroger l'article 1450 qui, dans certains cas, rend le mari

B. *Artikel 1536 van het Burgerlijk Wetboek.*

Dit artikel luidt als volgt :

« Wanneer de echtgenoten, bij hun huwelijkscontract, bedingen dat zij zullen gescheiden zijn van goederen, behoudt de vrouw het volle beheer van haar roerende en haar onroerende goederen, alsook het vrije genot van haar inkomsten. »

De indieners stellen u voor, dit artikel op te heffen, om te voorkomen dat het verkeerd geïnterpreteerd wordt als zou de van goederen gescheiden vrouw, alleen en zonder machtiging, niet anders dan daden van beheer kunnen verrichten.

Het is voor de van goederen gescheiden vrouw, zowel als voor de derden overigens, van groot belang met zekerheid te weten of zij vrij over haar onroerende goederen mag beschikken, welke ook de bron is van de scheiding van goederen (huwelijkscontract of rechterlijke beslissing).

Wij kunnen niet anders dan instemmen met de bedoeling van de indieners, om een einde te maken aan een bepaling die voor uiteenlopende interpretaties vatbaar is.

Uw Commissie heeft het nochtans beter geacht voor artikel 1536 op dezelfde wijze tewerk te gaan als voor artikel 1449. Met andere woorden, zij wenst zich niet tevreden te houden met een eenvoudige opheffing, maar de huidige bepaling te vervangen door een klare en duidelijke tekst.

Anderzijds zij opgemerkt dat een artikel 1536 onmisbaar is omdat het de voorwaarden van het stelsel van scheiding van goederen vastlegt.

C. *Artikel 1576 van het Burgerlijk Wetboek.*

Volgens de indieners moest ook de bepaling betreffende het beheers-, genots- en beschikkingsrecht over de parafernale goederen van de onder het dotaal stelsel gehuwde vrouw vervallen.

Uw Commissie heeft zich daar niet bij aangesloten. Zij was van oordeel dat de wijziging van de wet beperkt moest blijven tot het stelsel van scheiding van goederen.

Artikel 1576 is dus gehandhaafd.

Deze beslissing zal practisch weinig verandering brengen, aangezien het dotaal stelsel in België zeer zelden toegepast wordt.

Na recht te hebben laten wedervaren aan het wetsvoorstel, was uw Commissie van mening dat het op twee punten diende te worden aangevuld, teneinde alle bepalingen betreffende het stelsel van de scheiding van goederen in overeenstemming te brengen met de bepalingen van de wet van 30 april 1958.

Zij selt U dan ook in de eerste plaats voor, artikel 1450 op te heffen, omdat dit in sommige

garant de l'emploi ou du remploi du prix de l'immeuble aliéné par sa femme.

L'épouse séparée de biens pouvant disposer librement de ses immeubles, l'article 1450 n'a plus de raison d'être. De plus, s'il était maintenu, il infligerait au mari une responsabilité tout-à-fait injustifiée.

Cette abrogation ne fait pas obstacle à ce que le mari qui ayant touché le prix de vente d'un immeuble de la femme l'aurait utilisé à son profit, n'en soit comptable, en vertu d'autres dispositions légales.

D'autre part, votre Commission de la Justice a estimé que la deuxième phrase de l'article 1537 devrait être abrogée. Cet article est ainsi libellé : « Chacun des époux contribue aux charges du mariage, suivant les conventions contenues dans leur contrat; et, s'il n'en existe point à cet égard, la femme contribue à ces charges jusqu'à concurrence du tiers de ses revenus ».

Votre Commission vous propose de maintenir la première phrase, mais de supprimer la deuxième, commençant par ces mots : « et, s'il n'en existe point... ».

En effet, cette disposition est, en contradiction avec l'article 218 du Code civil, qui prescrit que chaque époux doit contribuer aux charges du mariage selon ses facultés et son état.

Si les époux n'ont fait aucune convention à ce sujet dans leur contrat de séparation de biens, il n'y a pas lieu de déroger au principe général et de décider que la femme ne contribuera à ces charges communes que jusqu'à concurrence d'un tiers de ses revenus.

* * *

La proposition de loi ainsi amendée a été votée à l'unanimité.

Le présent rapport a été approuvé à l'unanimité.

Le Rapporteur,
G. CISELET.

Le Président,
H. ROLIN.

gevallen de man verantwoordelijk stelt voor het beleggen of het wederbeleggen van de prijs van het door zijn vrouw vervreemde onroerend goed.

Daar de van goederen gescheiden echtgenote vrij over haar onroerende goederen kan beschikken, heeft artikel 1450 geen reden van bestaan meer. Overigens, indien het gehandhaafd bleef, zou de man een niet te wettigen verantwoordelijkheid te dragen krijgen.

Deze opheffing belet niet dat de man die de verkoopprijs van een aan zijn vrouw toebehorend goed in ontvangst neemt en te zijnen voordele gebruikt, zich daarvoor te verantwoorden zal hebben op grond van andere wetsbepalingen.

Verder was uw Commissie van oordeel dat de tweede zin van artikel 1537 moet worden opgeheven. Dit artikel luidt als volgt : « Ieder van de echtgenoten draagt bij in de lasten van het huwelijk, volgens de overeenkomst in hun contract vervat : en, zo er dienaangaande geen overeenkomst bestaat, draagt de vrouw in deze lasten bij tot beloop van een derde van haar inkomsten. »

Uw Commissie stelt voor, het eerste zinsdeel te handhaven maar het tweede, beginnende met de woorden : « en, zo er dienaangaande geen overeenkomst », te schrappen.

Dit artikel is immers in strijd met artikel 218 van het Burgerlijk Wetboek, waarin bepaald wordt dat elke echtgenoot in de behoeften van het huishouden bijdraagt volgens zijn vermogen en zijn staat.

Indien de echtgenoten hieromtrent geen overeenkomst hebben gesloten in hun contract van scheiding van goederen, moet er van het algemeen beginsel niet afgeweken worden door te beslissen dat de vrouw slechts tot beloop van een derde van haar inkomsten zal bijdragen in deze gemeenschappelijke lasten.

* * *

Het aldus gewijzigde voorstel is eenparig aangenomen.

Dit verslag is met algemene stemmen goedgekeurd.

De Verslaggever,
G. CISELET.

De Voorzitter,
H. ROLIN.

TEXTE PRÉSENTÉ
PAR LA COMMISSION.

ARTICLE PREMIER.

Les articles 1449, 1536 et 1537 du Code civil sont remplacés par les dispositions suivantes :

« *Article 1449.* — La femme séparée de corps a le plein exercice de sa capacité civile, sans qu'elle ait besoin de recourir à l'autorisation de son mari ou de justice. Il en est de même de la femme séparée de biens seulement. »

« *Article 1536.* — Lorsque les époux ont stipulé par contrat de mariage qu'ils seront séparés de biens, la femme conserve la libre administration et la libre disposition de ses biens meubles et immeubles ainsi que la jouissance de ses revenus. »

« *Article 1537.* — Chacun des époux contribue aux charges du mariage suivant les conventions contenues dans leur contrat. »

ART. 2.

L'article 1450 du Code Civil est abrogé.

TEKST VOORGEDRAGEN
DOOR DE COMMISSIE.

EERSTE ARTIKEL.

De artikelen 1449, 1536 en 1537 van het Burgerlijk Wetboek worden vervangen als volgt :

« *Artikel 1449.* — De van tafel en bed gescheiden vrouw heeft het volle genot van haar burgerrechtelijke bekwaamheid, zonder dat zij genoodzaakt is de machtiging van haar man of van de rechter te vragen. Dit geldt eveneens voor de vrouw die enkel van goederen is gescheiden. »

« *Artikel 1536.* — Wanneer de echtgenoten bij huwelijkscontract hebben bedongen dat zij gescheiden zullen zijn van goederen, behoudt de vrouw het vrije beheer en de vrije beschikking over haar roerende en onroerende goederen alsmede het genot van haar inkomsten. »

« *Artikel 1537.* — Ieder van de echtgenoten draagt bij in de lasten van het huwelijk volgens de in hun contract vervatte overeenkomsten. »

ART. 2.

Artikel 1450 van het Burgerlijk Wetboek wordt opgeheven.

ANNEXE.

QUESTION.

de Monsieur le Sénateur R. George.

« Une femme mariée sous le régime de la séparation de biens, propriétaire d'un immeuble, aux termes d'un acte d'achat stipulant expressément qu'il a été payé avec des deniers propres, provenant d'un emploi, — le mari comparaissant à l'acte, uniquement pour autorisation maritale, — vend cet immeuble par acte sous seing privé.

» Voulant passer acte authentique, elle se heurte au refus des notaires de passer l'acte en l'absence du mari. Ils arguent de ce que la Chambre des Notaires de l'Arrondissement de Bruxelles interdit de passer pareil acte en l'absence d'autorisation maritale dans le chef de la venderesse.

» Il apparaît que cette attitude est absolument générale.

» Elle serait le résultat d'une mise en garde par les Chambres des Notaires, lesquelles agiraient suivant les instructions de M. le Procureur général près la Cour d'appel de Bruxelles.

» Cette attitude ne manque pas de me surprendre. En effet, il semble bien que la loi du 30 avril 1958, publiée au *Moniteur* du 10 mai, restituée à la femme mariée, séparée de biens, la pleine capacité pour aliéner ses biens propres.

» Il échet de souligner, en effet, que :

» 1° L'article 217 du Code civil, qui consacrait l'incapacité de la femme mariée, est abrogé, purement et simplement, par l'article 1er, alinéa 1er, de la loi du 30 avril 1958;

» 2° L'article 214 nouveau stipule : « Le mariage ne modifie pas la capacité civile des conjoints, sauf en cas d'application de l'article 476 et sous réserve des pouvoirs attribués aux époux, au Titre V du Livre III ».

» L'article 7 de la loi du 30 avril 1958 abroge, en termes exprès, l'article 1538 du Code civil, qui figure à ce Titre V, Livre III.

» Je ne vois donc pas en vertu de quelle disposition légale l'autorisation maritale serait exigible.

» Un des arguments retenus par les notaires serait que, si la loi du 30 avril 1958 abroge l'article 1538 du Code civil, le législateur aurait omis d'abroger l'article 1449 du même Code.

» Or, l'article 1449 du Code civil ne vise que la séparation de biens judiciaire.

BIJLAGE

VRAAG

van de heer Senator R. George.

« Een onder het stelsel van scheiding van goederen gehuwde vrouw, eigenares van een onroerend goed krachtens een akte van aankoop die uitdrukkelijk bepaalt, dat dit goed met eigen gelden betaald is, voortkomende van wederbelegging, — de man bij verlening van de akte uitsluitend aanwezig voor de maritale machtiging — verkoopt dit goed bij onderhandse akte.

» Wanneer zij een authentieke akte wil verlijden, stuit zij op de weigering van de notarissen de akte te verlijden in afwezigheid van de man. Zij voeren aan, dat de Kamer van Notarissen van het arrondissement Brussel verbiedt zulke akte te verlijden bij ontstentenis van maritale machtiging in hoofde van de verkoopster.

» Het blijkt dat die houding volstrekt algemeen is.

» Zij zou het gevolg zijn van een waarschuwing vanwege de Kamers van Notarissen, die zouden optreden volgens onderrichtingen van de heer procureur-generaal bij het Hof van beroep te Brussel.

» Zulke houding is voor mij een verrassing. Inderdaad, het lijkt wel dat de wet van 30 april 1958, verschenen in het *Belgisch Staatsblad* van 10 mei, aan de van goederen gescheiden gehuwde vrouw volle handelingsbevoegdheid teruggeeft om haar eigen goederen te vervreemden.

» Er dient inderdaad op gewezen dat :

1° Artikel 217 van het Burgerlijk Wetboek, dat de handelingsonbevoegdheid van de gehuwde vrouw behelsde, zonder meer is ingetrokken bij artikel 1, eerste lid, der wet van 30 april 1958;

» 2° Het nieuw artikel 214 bepaalt : « Het huwelijk wijzigt de burgerlijke bekwaamheid van de echtgenoten niet, behalve in geval van toepassing van artikel 476 en onder voorbehoud van de bevoegdheden aan de echtgenoten toegekend door Titel V van Boek III. »

» Artikel 7 der wet van 30 april 1958 houdt opheffing, in uitdrukkelijke termen, van artikel 1538 van het Burgerlijk Wetboek, dat onder die titel V, Boek III, voorkwam.

» Ik zie dus niet in krachtens welke wettelijke bepaling maritale machtiging zou kunnen gevorderd worden.

» Een van de door de notarissen aangehaalde argumenten zou zijn, dat, hoewel de wet van 30 april 1958 artikel 1538, van het Burgerlijk Wetboek opheft, de wetgever zou hebben nagelaten artikel 1449 van hetzelfde Wetboek in te trekken.

» Welnu, artikel 1449 van het Burgerlijk Wetboek beoogt enkel de gerechtelijke scheiding van goederen.

» On invoque aussi l'article 1576 du Code civil, qui n'a pas été abrogé, mais encore une fois cette disposition est étrangère au cas envisagé, puisqu'il vise uniquement les bien paraphernaux.

» M. le Ministre voudrait-il me dire si, selon son interprétation, dans l'état actuel de notre législation, la femme séparée de biens, contractuellement, ne peut aliéner ses immeubles sans l'autorisation maritale ? »

RÉPONSE.

« La question posée par l'honorable membre est délicate et a déjà donné lieu à discussion (M. DELVA, dans *R.W.* 1958, n° 6, colonne n° 326 et suivantes, et M. DONNAY, *Rec. Gén. Enreg.*, 1958, n° 7, n° 19979, p. 282).

» Les tribunaux sont seuls compétents pour trancher une controverse à laquelle le pouvoir exécutif doit rester étranger.

» J'attire toutefois l'attention de l'honorable membre sur une proposition de loi déposée par M. Van Laeys et consorts (Doc. Sénat, S.E. de 1958, n° 13) qui abroge les articles 1449, 1536 et 1576 du Code civil. »

» Men voert ook artikel 1576 van het Burgerlijk Wetboek aan, dat niet ingetrokken werd, maar, nog eens, deze bepaling heeft niets gemeens met het in beschouwing genomen geval, vermits het enkel de parafernale goederen beoogt.

» Zou de heer Minister mij willen zeggen of, naar zijn uitlegging en in de tegenwoordige stand van onze wetgeving, de contractueel van goederen gescheiden vrouw haar onroerende goederen niet zonder machtiging van haar man mag vervreemden? »

ANTWOORD.

« De door het achtbaar lid gestelde vraag is kies en er werd reeds over geredetwist (de heer DELVA in het *R.W.* 1958, n° 6, kol. 326 en volgende, en de heer DONNAY, *Rec. Gén. Enreg.* 1958, n° 7, n° 19979, blz. 282).

» Alleen de rechtbanken zijn bevoegd om een betwisting te beslechten, waarin de uitvoerende macht zich niet mag mengen.

» Ik moge evenwel de aandacht van het achtbaar lid vestigen op een door de heer Van Laeys c.s. ingediend wetsvoorstel (Gedr. St., Senaat, B.Z. 1958, n° 13) tot opheffing van de artikelen 1449, 1536 en 1576 van het Burgerlijk Wetboek. »